

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charles Dickens /čárlz dykinz/

Charles Dickens (7. února 1812, Portsmouth – 9. června 1870, Gadshill) byl anglický spisovatel. Je považován za jednoho z největších romanopisců 19. století.

- V dětství **žil v bídě**, jeho otec byl úředník, který se po přestěhování rodiny do Londýna dokonce ocitl **ve vězení pro dlužníky**.
- Dickens si musel sám vydělávat na živobytí. Jako desetiletý chlapec **pracoval v továrně na leštidla na boty**.
- Pak návrat do školy; píle, houževnatost, soukromé studium, vášnivý čtenář
- Od 15 let, když zvládl těsnopis, pracoval jako **písař**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Od svých dvaceti let působil v listu *Morning Chronicle*. Svou literární dráhu zahájil roku 1833 **drobnými časopiseckými črtami a povídkami**, vydávanými pod **pseudonymem Boz**, v nichž zachycoval londýnské prostředí a postavy i z nižších společenských vrstev. Tyto jeho práce plné humoru a vtipu si čtenáři oblíbili natolik, že se rozhodl pustit se do větších prací.
- Když roku 1836 své črty vydal knižně, dostal od nakladatele objednávku na **Kroniku Pickwickova klubu**. Bylo to jeho **první rozsáhlé dílo a proslavilo jej**.
- V témže roce se Dickens oženil s Catherine Hogarthovou, dcerou svého přítele George Hogartha. Z manželství vzešlo 7 synů a 2 dcery. Manželé se však v roce 1858 rozvedli.
- Z nuzných poměrů se Dickens díky své **houževnatosti a vytrvalosti** vypracoval na skutečnou hvězdu literárního nebe. Byl **slavný** nejen v Evropě ale i v USA, které navštívil roku 1841 a podruhé roku 1867. V Anglii i v USA pořádal turné, na kterých předčítal svá díla.
- Po návratu ze své druhé cesty do Ameriky se Dickens již necítil dobře. K **onemocnění ledvin** se přidala **srdeční choroba**. Navíc **ztrácel paměť**. V roce 1870 zemřel na mrtvici.

DÍLO

Je nejvýznamnějším a nejpopulárnějším představitelem **viktoriánského románu**.
vláda královny Viktorie – 1839 – 1901

- ✚ velké sociální rozdíly
- ✚ ideálem přímý, statečný a čestný muž, který umí překonávat překážky, věří v pokrok
- ✚ hlavní ctnost: spoléhání na vlastní síly
- ✚ viktoriánský **arivista** se v Londýně setkává s dravostí, nespravedlivým soudnictvím, zločineckým podsvětím
- ✚ skutečné hodnoty nachází mimo svět podnikání, v lásce a rodinném životě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vyberte vhodná dokončení věty:

Charles Dickens

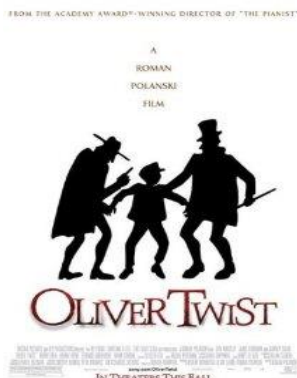
- byl anglický realistický spisovatel. ANO NE
- prožil šťastné dětství. ANO NE
- v realistických románech popisoval život anglických vyšších vrstev. ANO NE
- si za hrdinu románů Oliver Twist, David Copperfield a Nadějně vyhlídky zvolil děti. ANO NE
- čerpal náměty pro svá díla z vlastního dětství. ANO NE

Víte, že...

Když se Dickens po 22 letech manželství **rozděl**, vyvolalo to ve viktoriánské Anglii **skandál**. A to nikdo až do roku 1939 netušil, že autor měl vztah s herečkou Ellen Ternanovou...

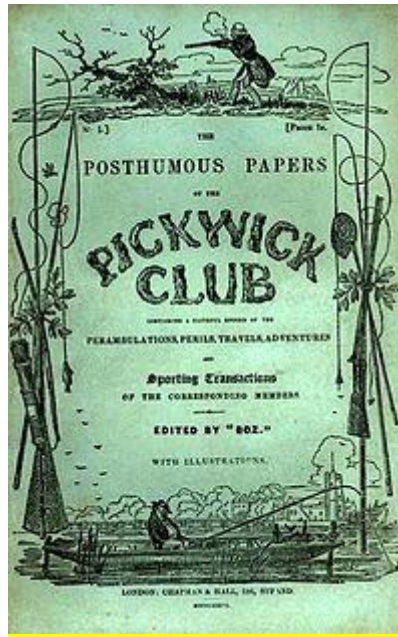
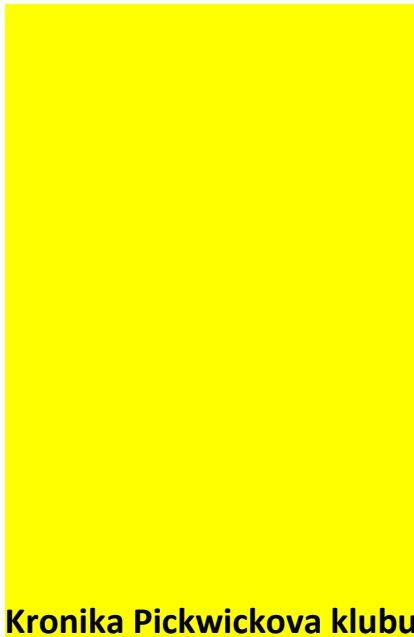
Četba Dickensových děl uvedla do literatury např. Fjodora Michajloviče Dostojevského, který také pracoval s motivem týraných dětí a Iva Nikolajeviče Tolstého?

Film Oliver Twist (2005) podle stejnojmenné Dickensovy předlohy natočil režisér Roman Polanski.

- Podívejte se na film a poznačte si **informace o způsobu péče o sirotky a nalezence v Anglii 1. pol. 19. století**. Jak se asi cítilo dítě v takovém útulku?
- Vyhledejte informace o pravidlech pro adopci a **pěstounskou péči dětí a prezentujte je**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kronika Pickwickova klubu

(1836 – 1837)

*Tento **humoristický román** se původně zrodil a vznikl jako román na pokračování, když byl tehdy mladý a talentovaný Dickens v roce 1836 pověřen londýnským nakladatelstvím, aby napsal doprovodný text k obrázkovému seriálu známého kreslíře **Roberta Seymoura**. Dickens se však s nakladatelem dohodl na změně původní koncepce čistě doprovodného textu.*

*Tak postupně vzniklo 57 kapitol s **volně zachycenými příběhy z cest, jež po Anglii** vykonali **čtyři členové londýnského Pickwickova klubu**. Časem přibývá i Pickwickův sluha Weller. Jejich cesty dostavíkem tvoří hlavní osu románu a Dickensovy popisy anglických zájezdních hostinců a přepřahacích stanic jsou významným historickým dokumentem. Vyslanci Pickwickova klubu podniknou celkem 7 výprav, při nichž zažijí mnohé nesnáze, jež se snaží řešit s typickým anglickým nadhledem.*

Zdá se tedy, že eatenswillští občané, stejně jako obyvatelé mnoha jiných městeček, považovali za lidi svrchovaně a výsostně důležité, a že proto každý eatenswillský obyvatel u vědomí úžasné závažnosti vlastního příkladu považoval

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

za svou povinnost splynout tělem i duší s jednou ze dvou velikých politických stran, které dělily město na dva tábory – buď se stranou Modrých, nebo se stranou Žlutých. Modří nepromeškali jedinou příležitost, kdy se mohli postavit proti Žlutým, a Žlutí zas nepromeškali jedinou příležitost, kdy se mohli postavit proti Modrým; a následek toho byl, že kdykoli se na veřejném shromáždění, na výročním trhu nebo v tržnici sešli Žlutí a Modří, vždy mezi nimi docházelo ke sporům a hlučným hádkám. Je proto téměř zbytečné uvádět, že se při takovém rozkolnictví v Eastenwillu všechno stávalo otázkou stranickou. Bylo už pozdě navečer, když pan Pickwick a jeho společníci sestoupili za Samova přispění se střechy eastenwillského dostavníku. Sotva Pickwickovci sestoupili, už je obklopil vedlejší hlouček „pocitivých a nezávislých“ a hned jim provolával třikrát sláva.

„Slávááá!“ zvolal dav naposledy.

„Ať žije Slumkey!“ zaječeli pocitiví a nezávislí.

„Ať žije Slumkey!“ opakoval pan Pickwick a zamával kloboukem.

„Pryč s Fizkinem!“ řval dav.

„Pryč s ním!“ křičel pan Pickwick.

„Kdo je Slumkey?“ zeptal se pan Tupman šeptem.

„Nevím,“ odpověděl pan Pickwick taktéž polohlasně. „Pst! Na nic se neptejte. Za podobných okolností je vždy nejlépe dělat to, co dělá dav.“

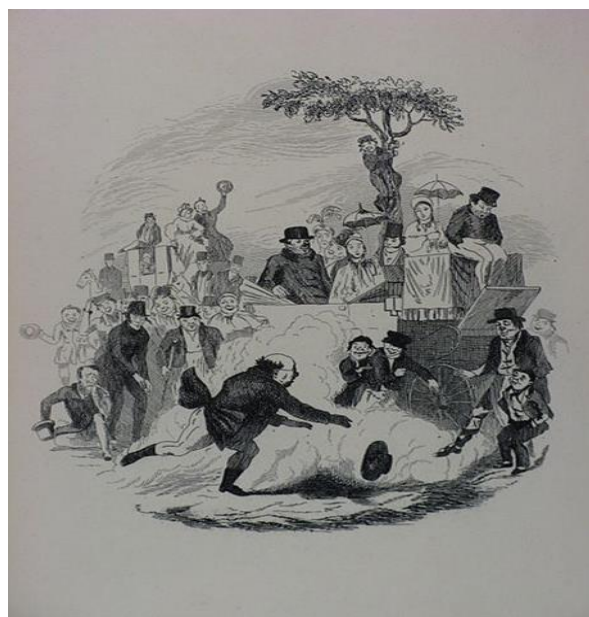
„Ale co když jsou davy dva?“ namítl pan Snodgrass.

„Tak křičte s tím větším,“ odpověděl pan Pickwick.

(přeložili Emanuel a Emanuela Tilschovi)

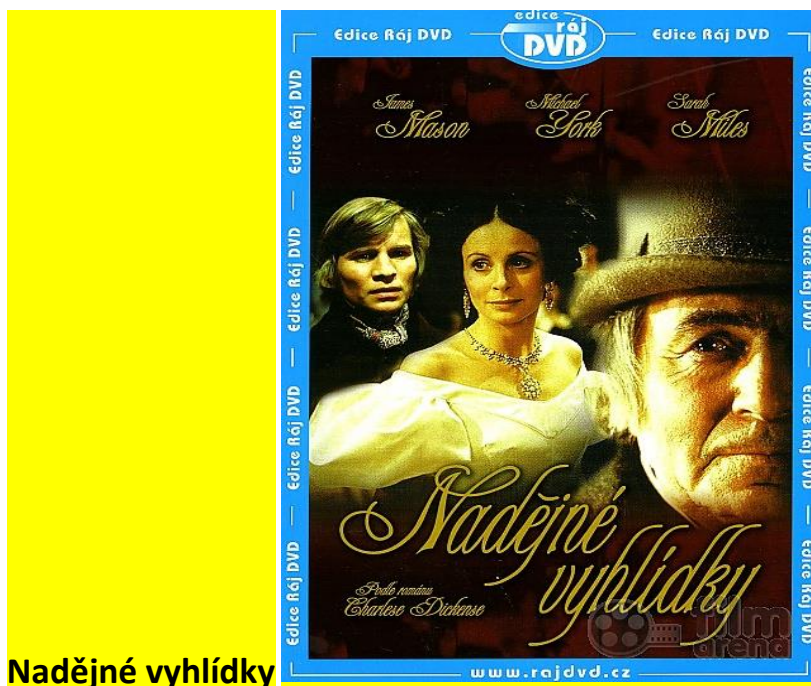
Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Přečtěte si text a popište, čím je typický Dickensův styl. Kterými prostředky se vyznačuje autorův **humor**?*
2. *Jak vypadala spolupráce eatenwillských stran?*
3. *Jak pan Pickwick reaguje, když se připleče do předvolebního davu, a jak svou reakci odůvodňuje?*
4. *Vymyslete si ve skupině politickou stranu, logo, předvolební heslo, volební program a předvolební plakát. Prezentujte je a pokuste se najít podobné návrhy ve třídě. V návrzích se zaměřte na to, co by se mělo v zemi zlepšit.*
5. *Přečtěte si v učebnici Literatura II, Výbor textů ukázkou na straně 148.*
6. *V románu není jen humor, ale i **kritika anglické společnosti**. Jakého satirického prostředku autor používá?*
7. *V čem lze spatřit podobnost s pikareskním románem Cervantesovým?*

Obrázek 1: Pan Pickwick honí svůj klobouk

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nadějně vyhlídky

(1861)

*Nadějně vyhlídky jsou Dickensovým technicky **nejdokonalejším románem**. Hlavní postava a zároveň vypravěč Pip, chudý sirotek, touží po bohatství. Autor jej nechává projít přes „nadějně vyhlídky na šťastnou materiálně zajištěnou budoucnost až k poznání skutečných hodnot.*

Hlavně sám, jen vlastními silami, a spíš s pomocí Biddy než pratety pana Wopslea, jsem se prokousal abecedou, jako by to bylo nějaké ostružinové houští: od každého písmenka notně utrmácený a podrápaný. Potom jsem upadl do té peleše lotrovské, do bandy devíti číslic, které jako by si večer co večer vymýšlely jinou neplechu, jak změnit podobu a zmást mě, abych je nepoznal. Ale konečně jsem začal, tápavě jako poloslepý, v nejmenším možném rozsahu číst, psát a počítat.

Jednou večer jsem seděl v koutku u krbu se svou tabulkou a velmi usilovně jsem se namáhal vyrobit dopis Joovi. Myslím, že to musilo být plný rok od naší honby na blatech, protože od té doby uplynula dlouhá doba a byla zima a tuhý mráz. S abecedou položenou u nohou na dláždách krbu, abych do ní mohl nahlédnout, se mi tak za hodinku za dvě podařilo tiskacím písmem sesmolit a rozmazat list tohoto znění:

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

"MiLi JO doFaM žse Maš o 5 docLa
doBřE doFaM ž brZi bUd UmocT
UčiT tb JO to BudmE jaKo bRa 3
Co aaš bUdU tVui učeňik to bUd
tPRF lEGrac vit' sRDčně t' zDRaviJO
tvUi vJRni PiP."

(přeložili Emanuel a Emanuela Tilschovi)

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Vyhledejte a podtrhněte v textu citově zabarvené výrazy a metaforická přirovnání, kterými Pip popisuje své úsilí při učení písmen a číslic.
2. Vyhledejte na internetu nebo v jiných zdrojích informace o způsobu výuky a školní docházce dětí v 19. století. Seznamte s nimi spolužáky. Chtěli byste chodit v té době do školy? Proč ANO, proč NE, argumentujte.
3. Co vám na prvním stupni dělalo největší potíže. Pokuste se s odstupem posoudit proč.

Zápis:

- popularitu Dickensovi zajistilo časopisecké vydání **humoristického satirického románu Kronika Pickwickova klubu**
- čtenářsky úspěšné byly romány **na pomezí vývojového a pikareskního románu**, v nichž dětské hrdinové překonávají nepřízeň osudu: **Oliver Twist, Starožitníkův krám, David Copperfield, Malý Doritka, Nadějně vyhlídky**
- **náměty** čerpal z vlastního neradostného dětství

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- jeho romány mají **promyšlenou stavbu** a Dickens se v nich nevyhýbal ani policejním a kriminálním námětům. Byl **mistrem dějových zápletek, výstižných osobních charakteristik** a usiloval i o **citovou působivost**.
- Jako literární hrdina vystupuje v románě Marie Michlové *Smrt Múz*.

POJMY:

arivista zbohatlík (hanlivě), jinak i ten, kdo se společensky prosadil, kariérista

arivismus - povýšenectví, přehnaná touha a snaha vyniknout, nezdravá ctižádnost